

Vi går UT till Parkskogen!

Småbarnspedagogernas guide

Kvarkens
naturskola

V ^ ^ S ^ .
V ^ S ^ .

Vi går UT till Parkskogen året runt!

Materialet

Denna pedagogiska handledning är framtagen för stigen invid Nummen koulu i Vasa. Den är indelad i fyra teman; *Upptäck träd*, *Upptäck växter*, *Upptäck djur* och *Upptäck fåglar*. Inom varje tema finns tips och idéer på aktiviteter fördelade enligt årstiderna: vinter, vår, sommar och höst. Allt aktiviteter går i princip att göra var som helst i Parkskogen och med hjälp av kartan (bilaga 1 och 2) kan man på förhand utforska området. Låt även barnen ta del av kartan. Kanske kartan till och med kan användas som skattkarta! Använd den enligt era behov. Materialet är gjort av Kvarkens naturskola på beställning av Vasa stad.

I slutet av handledningen finns bilagor till aktiviteterna:

1. Karta över Parkskogen i färg
2. Karta över Parkskogen i svartvitt
3. Parkskogens beskyddare (aktivitetstips s. 2)
4. Trädknoppar (aktivitetstips s. 3)
5. En björk i olika årstider (aktivitetstips s. 3)
6. Siluetter av Parkskogens löv (aktivitetstips s. 5)
7. Ättna kottar (aktivitetstips s. 8)
8. Småkryp (aktivitetstips s. 9)
9. Igelkott i siluett (aktivitetstips s. 9)

Varför gå UT till Parkskogen?

Barn som får tillfälle att regelbundet vistas i naturen lär sig att upptäcka och uppleva naturen på ett tryggt vis. När man vistas i naturen aktiveras alla sinnen, man tittar på småkryp, luktar på blommor, lyssnar på vindens sus, smakar på granskott eller känner på tallens tjocka bark. Sinnesupplevelserna fördjupar inläringen och hela kroppen är med. Undersökningar av olika slag gör det också lättare för barn att skapa en naturkontakt.

Varför UTEvistelse året runt?

Genom att regelbundet besöka naturmiljöer skapas rutiner och en grundtrygghet. Bestäm gärna på förhand hur ofta just du och din grupp skall gå ut, till exempel en gång i månaden, varannan vecka eller varje vecka. Tveka inte att gå ut även om det regnar! Att vara ute i alla väder är också en del av upplevelsen. Vistelse i naturen året runt ger en variationsrik terräng som ger barn en naturlig träning av grovmotoriken.

Bli en medupptäckare!

Du som pedagog kommer inte att ha svar på barnens alla frågor. Därför är det väldigt viktigt att tillsammans med barnen börja med att väcka intresset för naturen. Att observera naturen är något som är lätt att göra oberoende av ålder. Vad hör ni för ljud, vad doftar här, vad finns det för olika färger och former runt omkring er? Tillsammans tränar barnen sina sinnen så att de kan börja uppfatta likheter, skillnader och förändringar i naturen. Som pedagog behöver du inte kunna alla arter, ofta räcker det med att du uppmärksammar barnet och vad hen har hittat. Vill ni lära er om arter ta med några artböcker och låt barnen själva bläddra.

Parkskogens beskyddare

De karaktärer som presenterar materialet är områdets beskyddare som bor i Parkskogen. Skogens beskyddare delar gärna med sig av sin kunskap och det är den ni kommer få ta del av i denna handledning.

Syftet med karaktärerna är att motivera deltagarna till lek och positiva naturupplevelser. Låt deltagarnas fantasi berätta mera om beskyddarna!

Hej!
Vi är Parkskogens beskyddare. Jag med en fågel på axeln och en gul tröja heter Pyry. Jag med grön tröja och en skogsmus i fickan heter Linnea.

Hjälp oss bygga ett hem var vi kan bo! Fundera på var vi skulle trivas, hur stora vi är och vad vi kan behöva. Kanske vi har flera olika hem på olika platser?

Vi tar hand om Parkskogen. Fundera på vad det innebär och hjälp gärna till!

Vi trivs att klä oss i naturens material. Vi finns med som bilaga 3 och på oss kan ni klistra fast löv och annat som vi kan använda som kläder!

Vi tycker om att leka! I Parkskogen finns många gömställen när man leker kurra-gömma och stenarna är roliga att klättra på. Vilka lekar tycker ni om?

Vi hittar mycket mat i Parkskogen. Hjälp till att samla bär och annat ätbart.

Parkskogens beskyddare tar hand om skogen, går på upptäcktsfärder, hör på trädens sus, följer med myror då de bär på tunga barr och springer med på ekorrarnas upptåg. De skrämmer iväg katter från fågelholkar och plockar skräp som andra lämnat i skogen. De äter kirskaål och nässlor på våren, bär och svamp på hösten. Parkskogens beskyddare lever i och med naturen.

Upptäck träd!

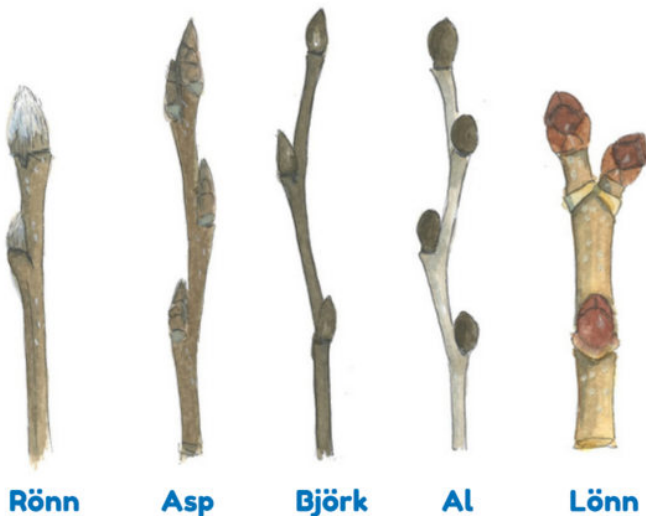
Ett träd lever hela sitt liv där det har grott och vilket intressant liv det kan vara! Från en gren till en annan hoppar ekorrar. Trädstammen utgör ett gömställe för lekande barn. Uppe i trädkronan kvittar fåglar och över trädets bark spatserar otaliga småkryp. Det får dessutom vara med om alla de fyra årstiderna om och om igen. Tänk om träden kunde prata!

Vinter

Knoppdetektiver

Ett sätt att känna igen lövträd vintertid är att se på knopparna. Undersök knopparna med en lupp. Vilken form och färg har knopparna? Hur känns de när man rör vid dem? Klibbiga? Håriga? Be deltagarna beskriva knopparna för varandra. Därefter får de leta rätt på knoppen som de får beskriven åt sig. Knoppar med namn finns i bilaga 4.

Barkavtryck

Förutom att undersöka trädens knoppar kan man se skillnaden mellan olika trädslag genom att undersöka barken. Rita ett barkavtryck genom att placera ett vitt, inte alltför tjockt papper på trädets bark. Stryk med en krita på pappret för att få fram stammens struktur.

Tips!

Följ ett träd året runt. Undersök trädet och livet runtomkring det under de fyra årstiderna. Se hur saker ändras, försvinner och kommer tillbaka.

Vår

Vårens ljud

Fundera över hurdana ljud det hörs i Parkskogen om våren. Hur kan man göra sådana ljud själv? Fåglarnas sång, vindens sus, knakande grenar, lövprassel? Försök göra egna skogsljud. Öva en stund och bjud därefter in till en skogskonsert! Genom att göra skogsljud försöker ni tillsammans låta som våren. Variera med att låta högt och tyst. Prova också på att blunda under tiden ni gör skogsljud.

Källa: FEE Suomi. Ihme ja kumma. www.vihrealippu.fi/luonnonkirjo/

Trädkull

Alt. 1. En fasttagare, resten väljer ut varsitt boträd som märks ut med en ryggsäck, sittunderlag eller dylikt. Fasttagaren ropar "alla byter bo!" och försöker få fast någon under tiden alla byter bo. Den som blivit fast blir ny fasttagare.

Alt. 2. Observera vilka träd som finns i Parkskogen (björk, gran, tall, asp...) Fasttagaren ropar ett träd och övriga försöker ta sig till rätt art utan att bli fast. Flera kan stå vid samma boträd. Den som blivit fast blir ny fasttagare.

Tips!
Leta gamla löv som bara har ådrorna kvar. Gör pyssel med dem eller använd dem som schablon.

Knopparna spricker

Följ med knopparna som undersöktes under vintern. Vilka färger har de? Hur känns de? När slår de ut? Hur börjar de se ut?

Sommar

Många kottar små!

Samla så många kottar som möjligt under en minut. Bygg en fyrkant med pinnar och försök kasta mitt i prick med de insamlade kottarna.

Leta upp en kotte var och bilda par med någon som har en liknande kotte. Ställ upp axel mot axel, med en kotte mellan er. Gå omkring i området utan att tappa kotten. Efter stund kan man gå ihop och bilda grupper med fyra som bär omkring på tre kottar. Prova också att ha kotten mellan varandras knä, höfter, huvud osv.

Någon lägger sig på marken. De andra gissar hur många kottar lång personen är. Hämtar sedan så många kottar att det motsvarar personens längd. Lägg ut kottarna på rad intill personen.

Alla får plocka 1-2 kottar. Lägg dem bredvid varandra, ta ut den största (längsta) kotten och den minsta (kortaste). Placera dem en bit ifrån varandra, placera resterande kottarna i storleksordning mellan dem.

Kottepåse. Lägg en eller olika sorters kottar i en liten tygpåse. Låt barnen känna genom att sticka ned handen och gissa vilken/vilka kottar som finns där. Lär skillnad på tall och grankotte.

Tillverka barkbåtar av grov tallbark

Samla grov tallbark som ni hittar på marken. Forma båten genom att skrapa den mot en sten. Använd det material som naturen erbjuder till segel, mast etc.

Höst

Lövdetektiverna

Om hösten är det roligt att leta löv i olika former och färger.

Lövuppgifter:

- Hur många olika löv finns i området?
- Från vilka träd har de kommit? Ta hjälp av siluetterna i bilaga 6.
- Hitta det största lövet
- Hitta det minsta lövet
- Hitta så många olika färger bland löven som möjligt
- Pressa löv mellan två tyngder och använd dem till olika sorters pyssel
- Gör lövtryck genom att placera ett löv under ett papper. Gnugga försiktigt med en krita på det överliggande pappret för att skapa ett avtryck av lövet.

Hitta trädet - en tillsövning

Dela in barnen i par. Be den ena i paret att blunda eller använd en bindel för att täcka ögonen. Den som ser leder sedan sitt par till ett träd, där denne får känna och lukta på sitt träd. Man kan också försöka gissa vilket trädslag det handlar om. Paret leder sedan sin "blinda" kamrat tillbaka till startpositionen och ber hen öppna ögonen alt. tar bort bindeln. Nu får den som undersökt trädet försöka gissa vid vilket träd hen varit vid.

Upptäck växter!

Har du tänkt på att marken nästan aldrig är kal på ställen den får vara ifred? Det finns alltid något som växer! Längst ner finns mossor och ovanför dem skjuter blommor, gräs och örter upp sina stjälkar. Ovanför tornar träden som jättar. Växternas förmåga att anpassa sig är verkligen förbluffande!

Vinter

Istavlor

Samla fina växter och vinterståndare. Placera växterna på botten av en större burk, locket från en kastrull eller något annat med en kant. Häll därefter på så mycket vatten att det täcker växterna. Ställ utomhus eller i frysen. Ett snöre kan sättas med ifall man vill kunna hänga upp tavlorna när de frusit till is.

Renfana   Groblad   Hundfloka

Undersök vinterns blommor!

Blommor kan plockas även under vintern! De växter vars fröställning står upprätt under vintern kallas vinterståndare. Vinterståndare kan på detta vis sprida sina frön också under vintern. Leta reda på olika vinterståndare och plocka vinterbuketter. Prova att skaka frö ur dem. Hur ser fröna ut? Är de små eller stora? Plantera fröna i små krukor och ställ i ett ljusst fönster eller utomhus i väntan på våren.

Vår

Från frö till blomma

Berätta om hur fröet blev till en blomma medan barnen utför rörelser. Alla börjar med att sitta ihopkrupna som frön.

Det är vinter, det lilla fröet ligger på marken under snön och vilar och väntar. (Paus). Men rätt som det var händer något! Solen och värmen kommer och snart finns ingen snö kvar, det är vår! Fröet börjar röra på sig och sticker ner sina rötter i marken. (Fröna gungar lite och placerar fötterna stadigt på marken). En varm dag spricker fröet upp och börjar sakta skjuta i höjden. (Alla rör sig långsamt uppåt med huvudet nedböjt och händerna mot kroppen). Fröet är inte ett frö längre, det har blivit en växt! Undrande ton: Men vilken växt? Vi måste följa med och se! (kort paus) Växten blir bara längre och längre, snart sträcker den ut sina blad (armar) och när den inte kan bli längre spricker blomknoppen upp och en gul blomma slår ut (huvudet lyfts mot solen). Fröet har blivit till en maskros!

Berätta gärna vidare om vinden som fick den att vaja från sida till sida, humlan som kittlades då den samlade nektar, gräsklipparen som klippte ner den så den måste växa upp igen, ända till hösten då blomman vissnar.

Vem är det här? - en undersökningslek

Om våren sticker små späda plantor upp bland fjolårsgräs och gamla löv. Vilka växter kan det vara? Välj ut några och följ dem under våren. Markera platserna genom att sätta dit en blomsterpinne med en flagga på. Det är spännande att se vilken växt som växer fram! Extra: gissa vilken knopp som kommer spricka upp först, blomma först, vilken färg blomman kommer ha.

Sommar

Undersök naturens färger

- Skapa en färgpalett med naturens färger.
- Leta reda på olika färgade blad, blommor och löv. Hur många färger kan ni hitta? På vilka sätt man kan ordna dem?
- Hur ser en regnbåge ut? Vilka färger har den?
  - Samla växter med olika färger och gör en regnbåge där många går förbi och kan njuta av den. Kanske det blir en ny färgkombination!
- Färglägg hålen i en äggkartong i olika färger. Leta upp de olika färgerna. Variera färgerna beroende på årstid.
- Samla växter och gör ett konstverk på ett papper. Alternativt pressa växterna. Det blir extra effektfullt på svart eller färgat papper!

Tips!
Fler övningar med temat färg fås från webbsidan varinautit.fi

Fågeln och fjärilslarven - en tafattlek

Nässlor bränns eftersom de har fullt av små, små vassa hår. När håren bryts av sprutar de ett gift. Det är ett sätt för nässlorna att förhindra att djur äter upp dem. Många fjärilar lägger ägg på nässlor, till exempel näselfjärilen. Ur äggen kläcks larver som äter av bladen. Larverna är beroende av nässlan för att få mat och skydd.

En av deltagarna är fågel. Alla andra är fjärilslarver. Fågeln ska försöka ta fast fjärilslarverna. Larverna kan skydda sig genom att gömma sig under ett nässelblad. De vuxna som är med föreställer nässelblad genom att hålla båda armarna framför sig. En fjärilslarv får söka skydd i fem sekunder. Om en fjärilslarv blir fasttagen ska hen kura ihop sig som ett ägg och räkna till tio. Efter det kläcks ägget och larven är med i leken igen.

Höst

Hamra växttryck på tyg

Samla blommor och löv i olika färger. Placera dem på en träplanka i önskat mönster. Sätt en tygbit ovanpå växterna. Genom att hamra på tyget fastnar färgerna och siluetterna från växterna på tyget.

Naturens dekorationer

Gör dekorationer av naturmaterial. Trä naturmaterial på ett långt snöre som blir en girland ni kan ta med eller hänga upp i Parkskogen. Naturmaterial kan också stickas på pinnar som sticks ner i jorden eller hängs upp. Klä en gran eller annat träd inför julen med dekorationer av naturmaterial.

Upptäck djur!

Många djur trivs i Parkskogen. Det är många fler än vad man kan tro. En stor del av dem är duktiga på att gömma sig. Under en tät gran kan skogsharen vila i sin daglega. Rävens eller grävlingens gryt kan finnas en stenkast från en stig, väl undangömt från nyfikna ögon. Många av dem ser vi inte eftersom de är så små och svåra att finna. Det är först när man tittar nära som det myllrande djurliv som finns på träd, buskar, blommor och i marken visar sig.

Vinter

Vinteraktiva djurs anpassningsförmåga

När många djur har gått i dvala eller sover vintersömn finns det en del djur som är vakna. För att klara kylan och bristen på mat har de tagit till olika knep! Större djur som rådjur, hare och älg får tjockare päls. Hos några ändras också färgen på pälsen. Skogsharen får en vit vinterpäls och ekorren en grå. Det finns sparsamt med föda för de djur som äter växter. Många äter av växternas näringsrika knoppar samt bark. Ekorren letar reda på sina gömställen var den har gömt nötter och frön under hösten. Rovdjuren, de som äter andra djur har lättare att hitta föda. De väljer ofta bytesdjur som är försvagade. Rävnen letar upp sorkarnas gångar under snön. Vilka knep tror ni är bäst?

Ättna kottar

Samla kottar som ett djur har ätit på. Ekorre, hackspett och skogsmus har grankottar som en del av sin kost, men hur vet man vem av dem som har varit framme och ätit av grankottarna? Kottarna finns som bilaga 7.

Hackspetten är den som äter slarvigast. Den vill åt fröna i kottarna och bänder upp kottens "fjäll" och lämnar kvar i stort sett hela kotten. Om ni någon gång har sett en grankotte fastkilad uppe i ett träd då har ni sett hackspettens uppfinningsförmåga att hålla fast grankotten.

Ekorren äter mer noggrant jämfört med hackspetten och lämnar kvar toppen och en lite rufsig kotte.

Skogsmusen är den som är mest noggrann och skalar av kotten tills det nästan bara finns en tunn pinne kvar.

Rävnen och hararna - en tafattlek

Alla är harar förutom en som är räven. Välj ut hälften så många bon som det finns harar. Leken går ut på att räven jagar hararna. Hararna kan undvika att bli fasttagna genom att springa in i ett bo. I ett bo ryms bara en hare åt gången. Om någon annan hare är i boet måste den springa ut. Blir man fasttagen blir man ny räv eller tillsammans med den vuxna.

Vår

Småkrypsdetektiver

Småkryp kan hålla barns intresse länge. Det enda som behövs är ett par vakna ögon, men en lupp eller förstoringsglas kan förgylla tillfället.

Eftersom småkryp är lätta att få syn på (de finns nästan överallt bara man tittar noga), är det en god idé att undersöka dem vid flera tillfällen och vid olika platser. I bilaga 8 finns några av de småkryp som ni kan hitta i Parkskogen.

Fundera på och undersök:
Var trivs småkryp? Hur skiljer de sig åt i utseende?
Hur många ben har de?
Insekter har sex ben och spindlar har åtta ben.
Gråsuggor har fjorton!

Djurungars rörelser

På våren föder många däggdjur sina ungar. Den första tiden spenderar många boet, men snart börjar de gå på upptäcktsfärder och leka utomhus. Lek att ni är djurungar som går på upptäcktsfärder. Ni kan vara en harkull som hoppar upp på stenar och stubbar för att få starka ben så ni kan hoppa långt. Eller en rävkull som försöker smyga på varandra utan att upptäckas! Kanske ni är älgkalvar som tar era första ostadiga kliv och sedan börjar hoppa och krumbukta på de mest roliga sätt! Ni kan också vara små lurviga ekorrungar som lär er hoppa från gren till gren (sten till sten).

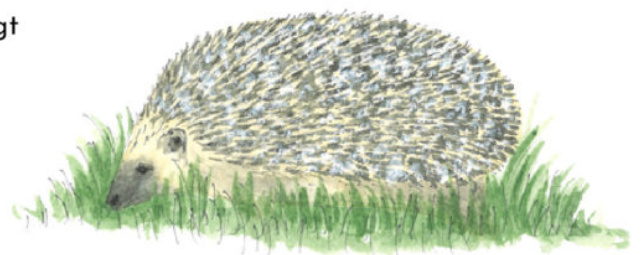
Sommar

Skapa igelkottar av naturmaterial

Samla tillsammans olika sorter av naturmaterial (löv, pinnar, kottar etc). För en somrig igelkott kan blommor användas. Printa sedan bilaga 9 av igelkotten i siluett. Limma fast igelkottens taggar. Har ni tur och det är lerigt ute kan ni skapa igelkottar av lera och använda pinnar som taggar.

Hinderbana för igelkottar

Igelkottar kan inte hoppa och måste därför klättra över större föremål och ibland gå runt. Det kan vara besvärligt då man blir jagad eller då man rör sig på nya områden. Bygg en hinderbana med hjälp av naturmaterial. Ta er igenom hinderbanan och fundera på vilka hinder igelkottarna kan ta sig över och vilka de måste ta sig runt.

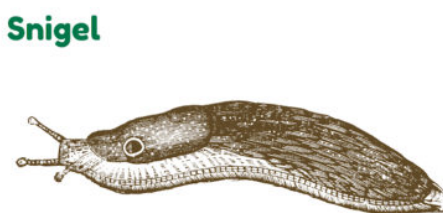

Snigel och snäckrace - en undersökningslek

Sniglar och snäckor rör sig väldigt långsamt och passar därför bra att titta på och undersöka tillsammans. Vad är skillnaden mellan en snigel och en snäcka? Snäckor har alltid skal. Det är som ett hus som de kan gömma sig i. Sniglar har inget skal. Hittar ni både sniglar och snäckor i Parkskogen? De trivs där det är mörkt och fuktigt. Bygg en racerbana på marken av naturmaterial åt de sniglar och snäckor ni hittar. Vem kommer först över mållinjen?

Snäcka

Snigel

Höst

Nedbrytarna - naturens städare

Nedbrytare äter döda växter och djur. Det finns många organismer som är nedbrytare. Till exempel maskar,flugor, svampar och bakterier hör till nedbrytarna. Många är så små att man inte kan se dem! Vilka nedbrytare kan ni hitta i Parkskogen? Tips! De trivs på fuktiga platser och bland nedfallna löv.

Nedbrytning - ett experiment

Undersök hur lång tid det tar för olika sorters material att brytas ned genom en undersökning.

Ta en 50-100 cm lång träplanka och fäst olika material på den, gärna sådant alla är bekanta med och som ofta slängs i naturen. Ta ett fotografi av plankan. Gräv därefter ner plankan i jorden, 5-10 cm. Markera platsen och låt den ligga över vintern. Gräv upp på våren och se om det skett några förändringar.

Tips på material:
Plastpåse
Konservburk
Bananskal
Äpple
Godispapper
Kork från flaska
Löv (färskt och torkat)
Tidningspapper
Kartong
Tygbit

Vem bor bland barren? - en undersökning

I granen lever flera tusen smådjur! En del av granens invånare äter av granens knoppar, bark och barr. De övriga invånarna äter andra djur som lever i granen. De flesta av dem är väldigt små men en del kan man få syn på med hjälp av lupp och förstoringsglas. Ett tips är att skaka på kvistarna för att locka fram olika sorters spindlar och insekter. Om man är ute en kall vinterdag kan man också prova på att ta in en barkbit eller grankvist. Se efter vilka djur som vaknar av värmen.

Upptäck fåglar!

Fåglar hör man oftast innan man får syn på dem. De gömmer sig gärna i trädtopparna under tiden de sjunger sin vackra sång. Om vintern är fåglarna ett tacksamt inslag i den tysta och vilande Parkskogen. När våren kommer kan man se fåglar med kvistar i näbbarna när de bygger bo. Förhoppningsvis fylls bona med ägg så att man om sommaren kan få syn på fågelungar som tränar på att flyga. Om hösten ser man fåglar ofta i grupp när de flyger omkring och äter så många bär, frön och nötter som de orkar inför vintern.

Vinter

Skatbo med skatter - en undersökningslek

Skator tycker om blänkande ting. Ser man inte efter kan allt från mynt till smycken och glasögon hamna i deras bo. Lek att ni är skator och hämta sådant ni tycker är vackert. Samla skatterna till ert bo. Tips! Ta med ficklampor för att få syn på gömda skatter.

Katten och småfåglarna - en tafattlek

På vintern är småfåglarna glada att få lite extra mat av oss människor men de behöver vara på sin vakt! Det finns rovfåglar och katter som ibland lurpassar på småfåglarna. Märk ut ett lekområde. I mitten av området placeras "fågelmat" (t.ex. kottar, småstenar eller något annat som är lätt att greppa). I utkanten av området finns markerade gömställen för småfåglarna. Utse en av deltagarna till katt. De övriga är småfåglar. Småfåglarnas uppgift är att ta sig till fågelmaten och tillbaka till ett gömställe utan att bli fasttagen av katten. Då katten får fast en fågel kan man antingen välja att den också blir katt eller att de byter plats. Småfåglarna är bara säkra i sina bon. Variera leken med att varje fågel har sitt eget gömställe eller att det finns flera matställen. Alternativt har man en katt som är utanför området och ibland "släpps ut ur huset" och springer in på området för att jaga.

Vår

Fågeldetektiver

Gå runt och se på fåglar, ha gärna med kikare. Vad kan ni se och höra? Ser ni någon som bygger bo? Ser ni en fågel med något i näbben? Ser ni någon som har blått i fjäderdräkten? Hör ni fågelkvitter? Hur nära kan ni komma en fågel? Ta del av materialet och delta gärna i barnens fågelveckla i maj: birdlife.fi/tapahtumat/lasten-lintuviikko/

Hjälp fåglarna bygga bon

Nu bygger fåglarna bon, låt oss hjälpa dem! Fundera på vad fåglar bygger bon av. Samla ihop och sätt på platser där fåglarna hittar materialet (hår från en hårborste, päls från ett husdjur). Leken kan också göras som en fantasiövning och alla får leka att de är fåglar som gör sina egna bon.

Sommar

Fåglarnas födosamlingslek

Dela upp deltagarna i grupper. Varje grupp föreställer en fågelfamilj i sitt fågelbo. I mitten av ett område läggs maskar (pinnar/färgade lagband) och frön (kottar/ärtpåsar). När leken börjar får en fågel åt gången (ur varje bo) hämta något att äta, och föra det till sitt eget bo. Genast fågeln når boet får nästa ge sig iväg. Räkna hur mycket "mat" de hinner samla till sitt bo under en viss tid.

Gåsmammans kurragömma

Gå till en plats där det finns träd, buskar och stenar. Den vuxna som är gåsmamman går först och alla andra går efter i ett led som gåsungar. När gåsmamman stannar för att räkna till 10 gömmer sig alla ungarna så nära gåsmamman som möjligt. Efter att ha räknat till 10 öppnar gåsmamman ögonen och står och titta efter sina ungar. De som upptäcks av gåsmamman får komma fram. Till slut syns inga fler och då får de som är kvar resa sig upp. Den som lyckats gömma sig närmast gåsmamman utan att bli upptäckt får hjälpa henne nästa gång.

Höst

Välkommen till fåglarnas restaurang - en samarbetsuppgift

Dela in deltagarna i små grupper. Varje grupp ska skapa en egen fågelrestaurang, det kan vara på en sten eller en tygbit. Låt gruppen komma på ett namn till restaurangen och sedan samla saker som kan serveras åt fåglarna. Låt grupperna berätta om sina restauranger till de andra grupperna i tur och ordning.

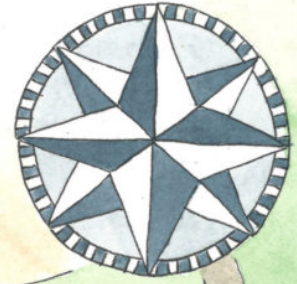

Hökens tafatt-lek

En av deltagarna är hök, alla andra är småfåglar. Småfåglarna är skyddade från höken då tre fåglar bildar en flock och ställer sig i ring hand i hand. Småfåglarna får vara i flocken bara en liten stund, t.ex. fem sekunder (räkna högt till fem). Om höken får fast en småfågel byts rollerna. Man kan också bestämma att varje fågel som blir fasttagen blir en hök till, och fortsätta tills alla deltagare är hökar.

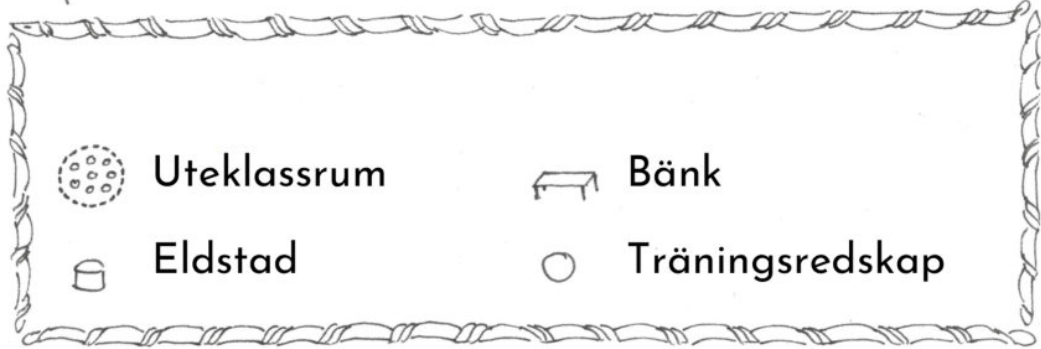
Källa: Bird life Suomi.

	Uteklassrum		Bänk
	Eldstad		Träningsredskap

Lönns

Al

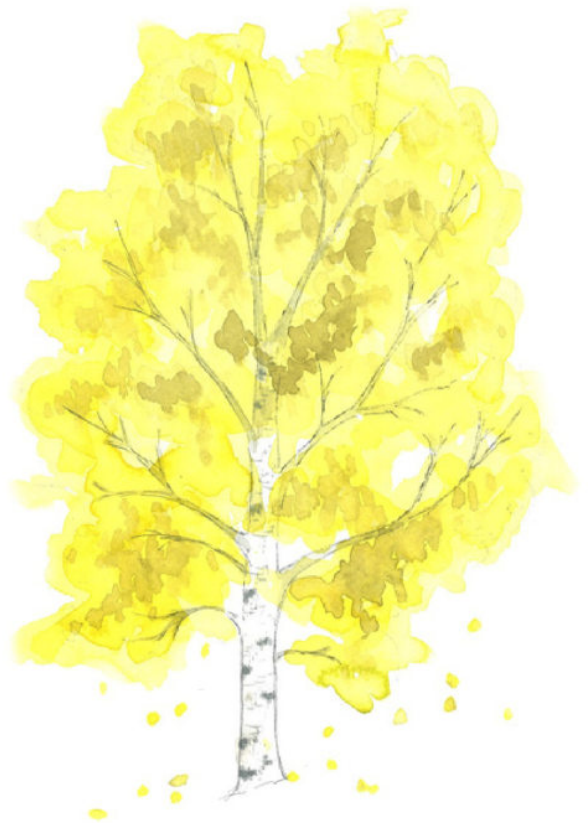
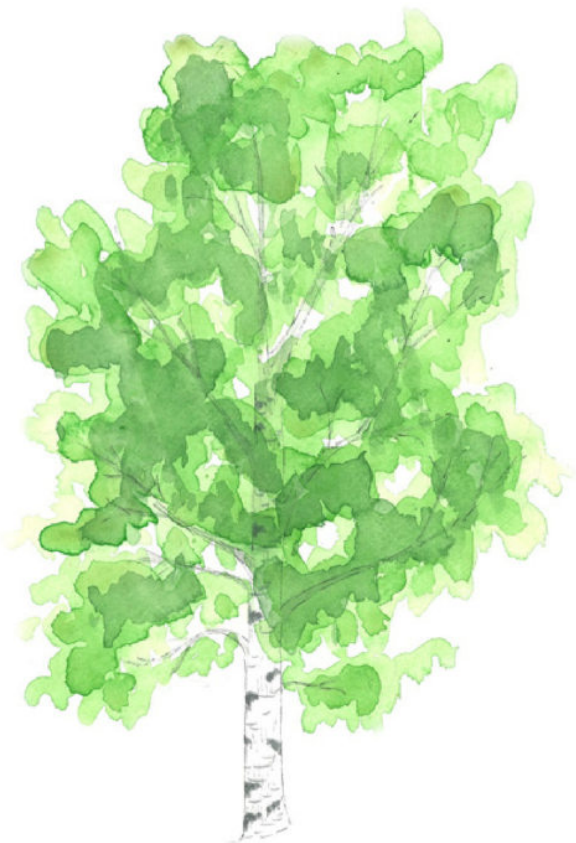
Björk

Asp

Rönn

a.

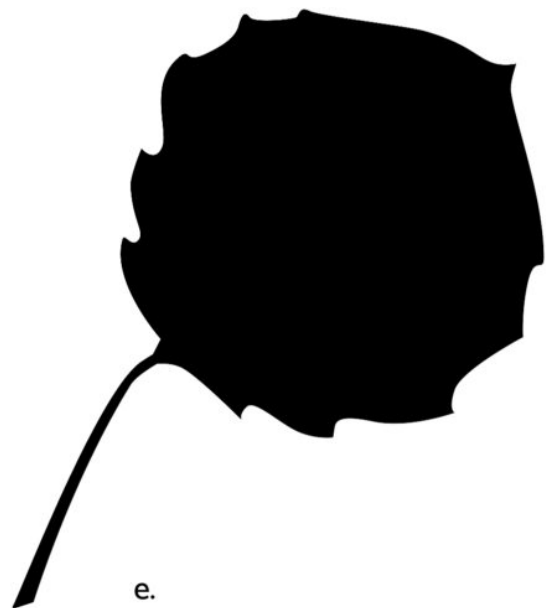
b.

c.

d.

e.

a. Björk, b. Rön, c. Lönn, d. Sälg, e. Asp

Hackspett

Skogsmus

Ekorre

a.

b.

c.

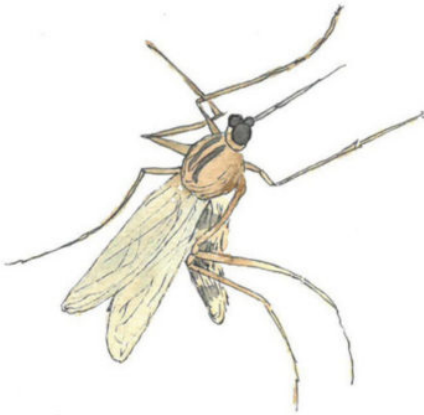
d.

e.

f.

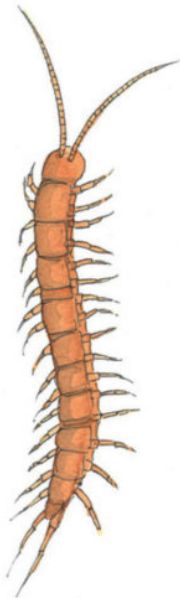
g.

h.

i.

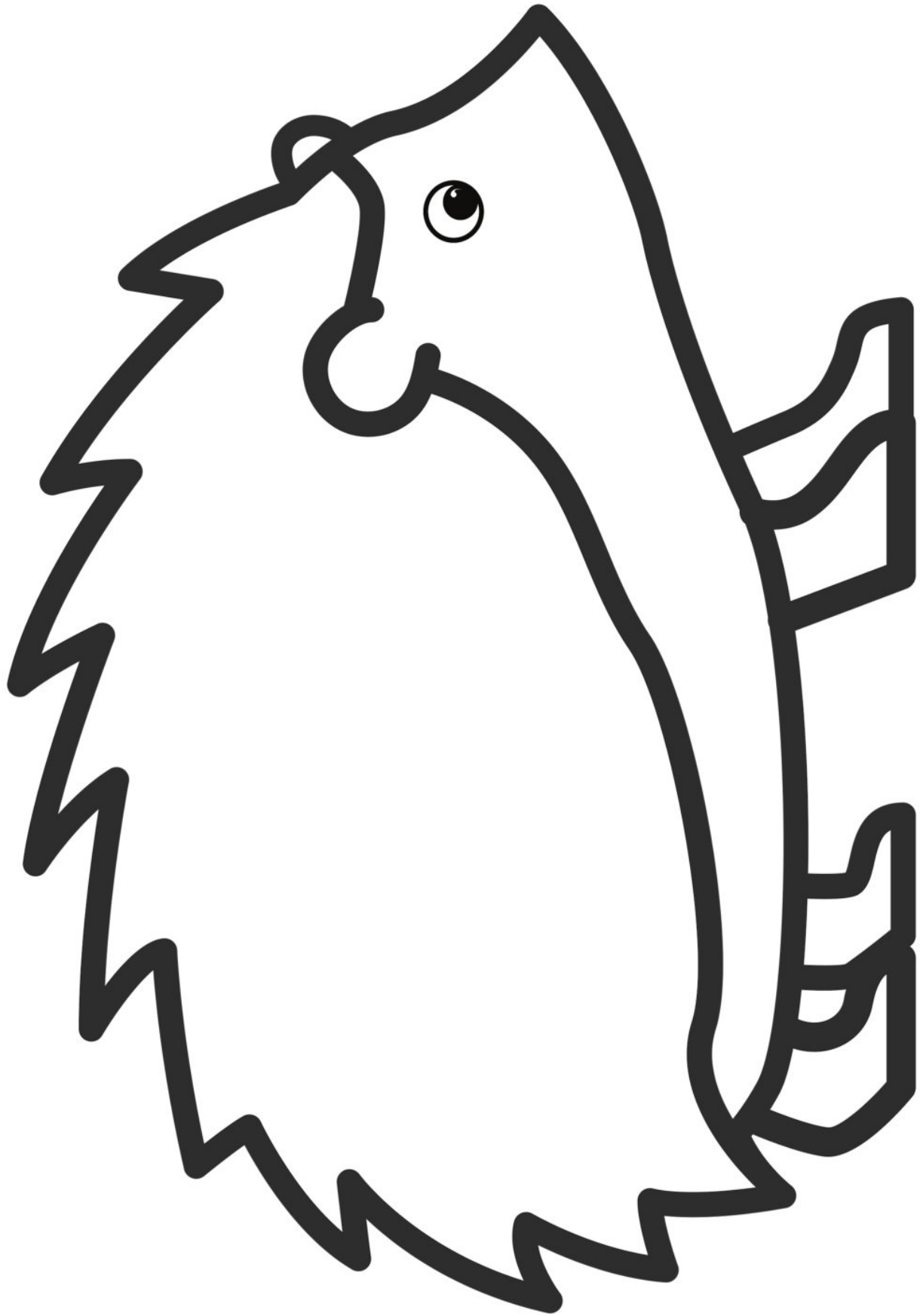
j.

k.

- a. Sjuprickig nyckelpiga,
- b. Vargspindel c. Korsspindel,
- d. Hästmyra, e. Trädgårdsmyra,
- f. Röd skogsmyra,
- g. Stickmygga, h. Gråsugga,
- i. Humla, j. Stenkrypare,
- ,k. Jordlöpare

Tack för att du tagit del av detta pedagogiska material.

Kvarkens naturskola arbetar med att stöda och komplettera daghemmens och skolornas miljöpedagogiska arbete med utomhuspedagogiska undervisningshelheter. Undervisningen baserar sig på gällande läroplansgrunder. Vårt verksamhetsområde sträcker sig från Vörå i norr till Kristinestad i söder. Läs mer på kvarkensnaturskola.fi.

2021

Innehåll av Kvarkens naturskola, Ida Berg och Patricia Ljungqvist

Layout: Patricia Ljungqvist

Illustrationer: Sara Käll-Fröjdö

På beställning av Vasa stad.

Kvarkens
naturskola

V ^ ^ S ^ .
V ^ S ^ .